

УДК 391(477.75)=521.1.,19”

ДОСЛІДЖЕННЯ ЕЛЕМЕНТІВ НАЦІОНАЛЬНОГО ОДЯГУ У ПОВСЯКДЕННОМУ ПОБУТІ КРИМСЬКИХ ТАТАР 40-Х РОКІВ ХХ СТ.

Студ. Н.І. Кудрявцева, гр. МгЗШМК-16
Науковий керівник доц. Н.В. Остапенко
Київський національний університет технологій та дизайну

Мета і завдання. Метою наукового дослідження є виявлення складових елементів національного костюма кримських татар 40-х років ХХ ст. Для досягнення поставленої мети проаналізовано конструктивно-технологічні рішення одягу кримських татар за фотоматеріалами та опитуванням респондентів.

Об’єкт та предмет дослідження. Об’єктом дослідження є дизайн-проекування національного костюму кримських татар. Предметом дослідження є відтворення за розрізненими матеріалами та обмеженою інформацією про форми, силует, крій, орнаментальне забарвлення, декоративне оздоблення, функціональні елементи устрою костюму кримських татар 40-х років ХХ ст.

Методи та засоби дослідження. В проведенні наукових досліджень використано сучасні методи літературно-аналітичного, історично-графічного та морфологічного аналізу.

Наукова новизна та практичне значення отриманих результатів. Проведено історичний аналіз розвитку форми, силуету, крою, орнаментального забарвлення, декоративного оздоблення, функціональних елементів костюму кримських татар. Встановлено залежність змін устрою повсякденного татарського одягу від економічної і політичної ситуації в регіоні до періоду депортації татар 1944 року. Виокремлено характерні складові та базові елементи національного костюма кримських татар 40-х років, які пов’язані із побутовими умовами, релігійними традиціями, соціокультурними та віковими ознаками.

Результати дослідження. В результаті аналітичного дослідження історичної спадщини корінного населення Криму – кримських татар до періоду депортації з півострова 1944 року виявлено обмеженість розпорошеної інформації щодо національного костюму цього народу.

Одяг кримських татар у розглянутий період не втратив етнічної специфіки, яка проявлялась у деталях крою, способах та манерах застосування елементів національного костюма, що підтверджується незначною кількістю знайдених у сімейних архівах фотоматеріалів цього періоду. Виявлено майже повну відсутність інформації про національні особливості традиційного татарського костюма, починаючи із побутового жіночого одягу, а надалі і чоловічого повсякденного костюму. Розвиток культурних взаємозв’язків різних груп населення регіону, наявність текстильних матеріалів початку ХХ ст. посприяв різноманітним спрощенням та перетворенням у побутовому одязі кримських татар. Політична ситуація у регіоні також прискорила руйнування стійкого локального устрою кримськотатарського костюму.

За отриманими даними на основі опитування респондентів – свідками подій депортації татар 1944 року, виявлено, що у досліджуваній період у побутовому одязі разом із загальноприйнятими формами одягу, які відповідали загальноєвропейським напрямкам моди, застосовано окремі елементи національного татарського костюма. Серед них розповсюдженими є чоловічі головні убори, «халпах» та «пес», чоловічі сорочки із коміром-стояком, повсякденні жилети, штани національного крою у чоловіків похилого віку, пояс-кушак. У жіночому костюмі 40-х років, за твердженнями

**Сучасні матеріали і технології виробництва виробів
широкого вжитку та спеціального призначення**

Ергономіка і проектування одягу

опитуваних і фотоматеріалами того періоду збереглися модернізована сукня-сорочки з національними ознаками, хустка із зав'язуванням на голові «по-татарськи», невеличка етнічна шапочка «фес», велике покривало на голову здебільшого релігійного призначення «марама», дорогоцінний пояс із ювелірною пряжкою – сімейна реліквія, фартук «оглюк» тощо.

Рисунок 1 – Зовнішній вигляд костюмів кримських татар

Висновки. За результатами теоретичних досліджень виявлено характерні складові елементи національного костюма кримських татар 40-х років ХХст. Визначено причини і ступені впливу інших культур, зв'язки між формами, кроєм одягу етнічних татар та запозичених форм одягу даного періоду. Експедиційне опитування респондентів виявило, що популярною вишуканою та витонченою формою жіночого плаття 40-х років є модернізована жіноча сукня з традиційними національними елементами. На підставі дбайливо збережених, хоча і розпорошених фотоматеріалів виявлено та охарактеризовано конструктивні особливості цього асортименту з метою відтворення національного костюму як частини втраченої спадщини.

Ключові слова. Кримські татари, етнічна група, запозичений крій, рубахи «тюб кольмек», плаття «чабуллу антер».

ЛІТЕРАТУРА

1. Економічна історія України. – У 2 т. – Т. 2. – К.: Ніка-Центр, 2011. – 608 с.
2. Мельник І. Міжнаціональні відносини: радянський експеримент та історичні реалії / І. Мельник. – К., 2006. – 468 с.
3. центральний державний архів громадських організацій України (далі – ЦДАГО України), ф. 1, оп. 23, спр. 1067, 182 арк.
4. Ярмоленко М.І. Етнокультурні процеси в Україні (друга половина ХХ – початок ХХІ ст.): регіональні особливості: Дис. ... докт. іст. наук: 07.00.01 / М.І. Ярмоленко; Нац. акад. наук України, Ін-т українознав. ім. І. Крип'якевича, Ін-т народознав. – Львів, 2013. – 488 с.